

союзником ворога всередині країни, відбудувати державу не просто. Тому однією із умов і перемоги, і відбудови України є подолання корупції. А подолати її можна лише тоді, коли ефективно виконувати всі вище вказані заходи. І коли буде подолана корупція, зміниться настрій громадян в суспільстві, відношення до влади, а особливо зміниться ставлення міжнародних партнерів до нашої держави.

Література

1. Мороз В.А. Подолання корупції в Україні як одна з умов євроінтеграції. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11337/1/Moroz__432-437.pdf (дата звернення: 17.04.2024).

2. Риженко К. Чотири стовпи відновлення: що робити, щоб корупція не «з'їла» відбудову? URL: <https://ti-ukraine.org/blogs/chotyry-stovpy-vidnovlennya-shho-robyty-shhob-koruptsiya-ne-z-yila-vidbudovu/> (дата звернення: 18.04.2024).

3. Боголєпова А., Ковтун О. Актуальні проблеми подолання корупції в умовах війни та у поствоєнний період. Літопис Волині. *Всеукраїнський науковий часопис*. Чис. 27, 2022. С. 254.

4. Біленко В.А. Шляхи удосконалення антикорупційного законодавства в Україні в умовах війни. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. № 3, 2023. С. 244.

УДК 342.7(043.2)

Юрченко В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Швачка В.Ю., к.ю.н., доцент

ПРАВА І СВОБОДИ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Права людини є основоположною суспільною цінністю, яка підкреслює притаманну гідність і цінність кожної людини. Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Варто погодитись із думкою В.Ю. Олещенко та І.О. Фігорнюка, що права людини являють собою невід'ємну частину її життя, тієї міри свободи, яка необхідна людині для вільного, гідного та комфортного існування. Людині відмовитися від таких прав - неможливо. Вони з'являються у кожної людини з моменту народження й припиняються відносно індивіда із настанням смерті [8, с. 94].

Згідно статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків,

передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень [3].

Обмеження прав людини – це звуження обсягу прав людини, а також чинники, що унеможливають або ускладнюють реалізацію особою прав та свобод [4, с. 5].

Обмеження прав людини повинно мати виключно законний, тимчасовий, цільовий, недискримінаційний, суспільно корисний характер і полягає у звуженні обсягу і змісту фундаментальних потенційних можливостей особи [7, с. 72].

Водночас введення воєнного стану не слід розглядати як обставину, що автоматично призводить до обмеження прав людини.

При запровадженні таких обмежень завжди слід враховувати співвідношення публічних інтересів держави та індивідуальних прав кожного громадянина. Лише виважений підхід у запровадженні обмеження прав людини сприятиме збереженню довіри суспільства до владних інституцій та забезпечить ефективну реалізацію оборонної функції держави.

На думку М.В. Корнієнко, саме воєнний стан доцільно розглядати як засіб відновлення умов, за яких людина може ефективно реалізувати свої права та свободи. Відповідно, права людини визначають межі діяльності публічної влади щодо введення воєнного стану та засоби, що нею використовуються. При цьому низка прав не може бути обмежена, а обмеження інших прав не може знищувати їх сутність [5, с. 27].

С.О. Кузніченко наголошує, що до правомірності обмеження прав і свобод людини в умовах воєнного стану має застосовуватися трискладовий тест: обмеження прав людини повинне ґрунтуватися на законі (законність утручання у царину прав людини); наявність легітимної мети; необхідність у демократичному суспільстві (пропорційність обмеження прав і свобод людини) [6, с. 36].

Аналіз діючого законодавства, дає підстави стверджувати, що саме абсолютні права людини, тобто ті, що відповідають європейській традиції, серед яких право на життя, рівноправність і відсутність дискримінації, право на повагу до гідності; право на свободу та особисту недоторканність, право на житло, право на правову допомогу, на судовий захист прав і свобод не підлягають обмеженню в Україні під час дії правового режиму воєнного стану.

Обмеження інших прав людини, що передбачені Законом України «Про правовий режим воєнного стану», повинні носити тимчасовий характер і бути у тих межах, що визначені крайньою необхідністю для збільшення обороноздатності країни.

З метою збереження демократичних традицій в Україні нам необхідно забезпечувати захист прав людини незалежно від обставин та шукати

способи мінімізації їх обмежень, навіть, під час дії правового режиму воєнного стану.

Література

1. Конституція України: Закон України 28 черв. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#n4381> (дата звернення: 22.04.2024).

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 4 лист. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 22.04.2024).

3. Закон України: Про правовий режим воєнного стану від 12 трав. 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/38919#n171> (дата звернення: 25.04.2024).

4. Васечко Л. Обмеження прав людини в умовах глобалізації: проблеми теорії і практики. *Юридична Україна*. 2013. № 1. С. 4–8.

5. Корнієнко М.В. Права людини в умовах воєнного стану: загальноправовий дискурс. *Проблеми становлення правової демократичної держави*, № 1-2, 2022. С. 27-31.

6. Кузніченко С.О. Концепт обмеження прав людини в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 32-36.

7. Лазарев В.В., Малиновська Т.М. Особливості гарантування прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні. Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану. Харків, 2022 С. 71-73.

8. Олещенко В.Ю., Фігорнюк І.О. Універсальність прав людини та їх відображення у правовому аспекті. Матеріали VI Міжнародного молодіжного наукового юридичного форуму: збірник Національного авіаційного університету, м. Київ. 18 трав. 2023 р. С. 94-96. (дата звернення: 24.04.2024).